

Παγκόσμια Καλή Θέληση

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

2008 Νο 4

Ένα τακτικό δελτίο που προβάλλει την ενέργεια της καλής θέλησης μέσα στις παγκόσμιες υποθέσεις

ΜΕΡΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Το εύρος και η σοβαρότητα της τρέχουσας οικονομικής κρίσης είναι τόσο μεγάλη, που κανείς δεν μένει ανεπηρέαστος από αυτήν. Ασφαλώς και οι άνθρωποι καλής θέλησης αναζητούν τρόπους να ξεπεραστούν τα σχετικά προβλήματα. Οι σκέψεις που ακολουθούν προσφέρονται ως ένας τρόπος προσέγγισης του ζητήματος.

ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ

Η πρόσφατη κρίση στις παγκόσμιες αγορές αποδίδεται, κατά κύριο λόγο, στον κλονισμό της εμπιστοσύνης μεταξύ των χρηματοπιστωτικών οργανισμών και στην απώλεια της εμπιστοσύνης στην αξιοπιστία των χρηματοπιστωτικών εργαλείων. Γι' αυτό κι αξίζει να στοχαστούμε τη σημασία του όρου 'εμπιστοσύνη'.

Στο παρελθόν, όταν η ανθρωπότητα ζούσε σε μικρές κοινότητες, ήταν πολύ ευκολότερο να διαπιστωθεί η αξιοπιστία κάποιου. Ήταν τέτοιες οι συνθήκες, που ο καθένας ήξερε τον άλλον είτε άμεσα, είτε από τη φήμη του. Πράγματι, η εμπιστοσύνη βασίζεται στην εκτίμηση του χαρακτήρα του άλλου, στην αξιολόγηση της ποιότητας της συνείδησης του - και θα λέγαμε μάλιστα - στην ικανότητα να έρχεσαι σε επαφή με την άλλη ψυχή.

Στην πραγματικότητα η εμπιστοσύνη είναι αποτέλεσμα μιας από τις τρεις έξοχες αρετές που ανέδειξε ο Άγιος Παύλος, την πίστη. Όταν τρέφουμε πίστη για κάποιον άλλον, πιστεύουμε ανεπιφύλακτα στα λόγια και τα έργα του, γιατί εμπιστευόμαστε ουσιαστικά την καλοσύνη

του. Αυτό καθόλου δε μας εμποδίζει να αναγνωρίζουμε τις αδυναμίες του ως ανθρώπινο όν. Το γεγονός όμως ότι κατά καιρούς οι άνθρωποι αποτυγχάνουν να ζήσουν σύμφωνα με την εντός τους αρετή, δεν ακυρώνει της ύπαρξης αυτής της αρετής, και η αναγνώριση αυτή αποτελεί το θεμέλιο της πίστης και της εμπιστοσύνης.

Όταν σκεφτόμαστε για την εμπιστοσύνη με αυτό τον τρόπο, γίνεται σαφές ότι πρόκειται για κάτι πολύ περισσότερο από αυτό που γράφεται σε ένα κομμάτι χαρτί ή κάποιο συμβόλαιο. Τα συμβόλαια, γραπτά ή προφορικά, είναι εργαλεία του νόμου της πολιτείας. Η εμπιστοσύνη όμως αφορά ποιότητα σχέσεων και ως τέτοια μπορεί να εκδηλώνεται μόνο μεταξύ προσώπων. Έτσι όταν λέμε ότι οργανισμοί, όπως οι τράπεζες, δεν 'εμπιστεύονται' πλέον η μία την άλλη, δεικνύουμε ένα μύθο. Αυτό που εννοούμε πραγματικά είναι ότι οι άνθρωποι μέσα σε αυτές τις τράπεζες είναι αβέβαιοι για το αν οι συμφωνίες που καταρτίζουν νόμιμα οι τράπεζες μεταξύ τους θα τηρηθούν, και μάλιστα ένεκα παραγόντων, οι οποίοι δεν έχουν καμία σχέση με την αξιοπιστία των άμεσα συμβαλλομένων προσώπων.

Αυτό ακριβώς συμβαίνει στις μέρες μας, καθώς για μια σειρά λόγους (που διερευνώνται παρακάτω) αμφισβητείται έντονα η αξία μιας ολόκληρης σειράς σύνθετων χρηματοπιστωτικών εργαλείων, τα οποία διαπραγματεύθηκαν σε μεγάλη κλίμακα τις τελευταίες δεκαετίες οι τράπεζες και οι υπόλοιποι χρηματο-

πιστωτικοί οργανισμοί. Αποτέλεσμα αυτής της αβεβαιότητας, είναι ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εμφανίζονται όλο και πιο απρόθυμα να δανείζουν χρήμα το ένα στο άλλο, αφού δεν γνωρίζουν αν το ίδρυμα στο οποίο δανείζουν απειλείται από κίνδυνο κατάρρευσης. Αυτό έχει αυξήσει το κόστος των διαπραγματευτικών δανεισμών. Έτσι, κάποιοι οργανισμοί που έχουν εκτεθεί έντονα σε αυτού του τύπου τον δανεισμό για να χρηματοδοτήσουν τις καθημερινές τους λειτουργίες, βρίσκονται σε στενότητα. (Αυτή την τύχη είχε η Βρετανική τράπεζα Northern Rock, αν και στην περίπτωση της υπήρχε επιπλέον το πρόβλημα, ότι η πολιτική της στον ενυπόθηκο δανεισμό είχε αποδειχθεί εξαιρετικά επισφαλής).

Ο χρηματιστηριακές συναλλαγές είναι πλέον παγκόσμιες και λειτουργούν με τέτοια ταχύτητα, που η πιθανότητα για την αποκατάσταση αληθινής εμπιστοσύνης μεταξύ των προσώπων, κάτι δηλαδή που αποτελεί τη βάση των χρηματικών συναλλαγών, δείχνει μάλλον απομακρυσμένη. Ίσως όμως σ' αυτό το γεγονός να έχουμε την ένδειξη ότι ήλθε η ώρα να επιβραδύνουμε τις πιστωτικές ανταλλαγές χρήματος μέσα στο σύστημα, και να σταθούμε και να αναρωτηθούμε με ποιο τρόπο θα μπορούσε να ωφεληθεί το σύνολο. Οι κυβερνήσεις συνεργάζονται ήδη (1) για να αντιμετωπίσουν την τρέχουσα κρίση και αναζητούν πλέον να βρουν τρόπους ώστε οι χρηματιστηριακές συναλλαγές να αποτελέσουν αντικείμενο αποτελεσματικότερης διαχείρισης. Ας ελπίσουμε ότι οι φωνές εκείνων των ανθρώπων καλής θέλησης που διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις πάνω σε αυτό το περίπλοκο ζήτημα θα ληφθούν υπ' όψιν κατά τις αντίστοιχες αναζητήσεις των κυβερνήσεων.

Ενα ζήτημα που φαίνεται ότι χρειάζεται πιεστικά να εξεταστεί είναι ακριβώς το γιατί υπάρχει αυτή η πολυπλοκότητα, τόσο στα χρηματοπιστωτικά εργαλεία, όσο και στις συναλλαγές. Αμα ο πλουσιότερος άνθρωπος στον κόσμο, ο Warren Buffett, αποκαλεί τα εργαλεία των χρηματοπιστωτικών παραγώγων “χρηματιστηριακά όπλα μαζικής καταστροφής”, τότε σίγουρα έχει φτάσει ο καιρός να σκεφτούμε την απλοποίηση. Κι όπως διαβάζουμε στις διδασκαλίες της Αγκνι Γιόγκα: - *Απλοποίηση ή πολυπλοκότητα; Ακόμη κι ένα παιδί θα προτιμούσε το πρώτο.* Αλλά για να αποκτήσουμε καλύτερη αίσθηση του ρόλου που έχει παίξει αυτή η πολυπλοκότητα στη σύγχρονη κρίση, θα πρέπει να

εξετάσουμε το ζήτημα του κινδύνου.

Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ

Η διακινδύνευση αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της ίδιας της ζωής και όσοι ασχολούνται με την οικονομία το γνωρίζουν πολύ καλά. Ως εκ τούτου επιχειρούν, κατά το δυνατόν, να αντισταθμίσουν τον παράγοντα του κινδύνου και οείναι εφικτό, να τον ελαχιστοποιήσουν. Αν και η πολιτική αυτή σε γενικές γραμμές αποδίδει επαρκώς, όταν η αγορά στο σύνολό της υποτιμά συστηματικά τον κίνδυνο που εμπεριέχεται σε ορισμένα είδη επενδύσεων, τότε προκύπτει το ενδεχόμενο της εμφάνισης μιας κερδοσκοπικής φούσκας.

Θα βοηθούσε να αναλογιστούμε, για μια πιο ενδελχτή εξέταση της τρέχουσας κρίσης, μια από τις βασικές ιδέες που εκθέτει λεπτομερώς στα βιβλία της η Αλίκη Μπέιλυ: - τις ακτίνες. Οι ακτίνες παρουσιάζονται ως οι μείζονες ενέργειες που διέπουν τη συνείδηση. Η ακτίνα που πρωτίστως σχετίζεται με το χρήμα και την οικονομία είναι η τρίτη ακτίνα, της ενεργού νοημοσύνης. Οπως συμβαίνει με όλες τις ακτίνες, η ενέργεια αυτή ουσιαστικά είναι ουδέτερη, πλην όμως μπορεί να καταφέρει τόσο θετικά, όσο και αρνητικά αποτελέσματα. Μία από τις αρνητικές της επιπτώσεις είναι η τάση για εξυπνάδες και η αγάπη για πολυπλοκότητα ως αυτοσκοπό. Αυτή η πολυπλοκότητα, όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, οδήγησε στη δημιουργία όλο και πιο σύνθετων χρηματοπιστωτικών μηχανισμών. Θα μπορούσε να σκεφτεί κάποιος ότι μια υποθήκη δεν παρουσιάζει τίποτα το περίπλοκο, ότι είναι απλώς μια εμπράγματη ασφάλεια ενός δανείου. Υπό καθεστώς όμως οικονομικής ταχυδακτυλουργίας, εκατομμύρια ενυπόθηκων στεγαστικών δανείων - τα λεγόμενα ενυπόθηκα δάνεια υψηλής επισφάλειας - χορηγήθηκαν χωρίς να έχει προηγηθεί επαρκής ή έστω υποτυπώδης έλεγχος, για τη δυνατότητα αποπληρωμής τους, και στη συνέχεια αυτά τιτλοποιήθηκαν σε απειράριθμα μικροσκοπικά μερίσματα και ανασυντέθηκαν σαν χρηματοπιστωτικά πακέτα, στις λεγόμενες Τιτλοποιήσεις Δανειακών Υποχρεώσεων. Υπάρχουν βέβαια και άλλα ακόμη πιο ευφάνταστα χρηματοπιστωτικά “πακέτα”, όπως τα πιστωτικά προϊόντα δανεισμού, που εμφανίστηκαν στην τρέχουσα κρίση. Πρόκειται για τα επονομαζόμενα ‘τοξικά χρεόγραφα’, τα οποία δηλητηριάζουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Γιατί όμως τιτλοποιήθηκαν τα ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια κατ' αυτό τον τρόπο; Η απάντηση εν ολίγοις βρίσκεται στην προσπάθεια μείωσης του κινδύνου. Τα ενυπόθηκα στεγαστικά δάνεια ενέχουν κίνδυνο λόγω της μειωμένης πιστοληπτικής δυνατότητας των δανειοληπτών. Προχωρώντας λοιπόν στην τιτλοποίηση ενός ενυπόθηκου στεγαστικού και διανέμοντας τους τίτλους / μετοχές σε έναν μεγάλο αριθμό τιτλοποιημένων επενδυτικών προϊόντων (CDO), ο κάθε τίτλος από μόνος του συνιστά μικρότερο επενδυτικό ρίσκο από ότι το δάνειο συνολικά. Γιατί αν ένας δανειολήπτης βρίσκεται σε αδυναμία να αποληρώσει, δεν συμβαίνει το ίδιο και με τις άλλες - πολυάριθμες - υποθήκες που περιέχονται στα τιτλοποιημένα μερίσματα. Δυστυχώς όμως για όλους όσους εμπλέκονται - από τους πιστωτές και τους διαμεσολαβητές, μέχρι τους δημιουργούς και τους επενδυτές των τιτλοποιημένων ενυπόθηκων δανείων (CDO), και κατά δεύτερο λόγο σχεδόν για όλους, το συμπέρασμα αυτό αποδείχτηκε εσφαλμένο. Έχοντας περάσει η κεφαλαιαγορά των ΗΠΑ (2) από μια μακρά περίοδο αυξήσεων των τιμών, δεν υπήρχε περίπτωση κάποια στιγμή να μην χρειαστεί αναπροσαργή. Η αναπροσαρμογή έγινε, οι τιμές στο σύνολο της αγοράς πήραν τον ανήφορο, οπότε όλο και περισσότεροι δανειολήπτες άρχισαν να αδυνατούν να εξοφλήσουν τις δόσεις τους. Τότε η τιτλοποίηση των δανειακών υποχρεώσεων φάνηκε ξαφνικά να μην είναι πραγματικά και τόσο καλή επένδυση. Καθώς μάλιστα τα ληξιπρόθεσμα δάνεια κατατεμαχίζονται σε έναν μεγάλο αριθμό τίτλων, η ορθή αποτίμηση της αξίας αυτών των τίτλων (CDO) μοιάζει σχεδόν αδύνατη. Συνεπώς όσοι είναι τώρα ιδιοκτήτες πολλών τέτοιων τίτλων (ομολόγων κλπ.) ούτε να τους πουλήσουν μπορούν, ούτε την πραγματική τους αξία γνωρίζουν, με αποτέλεσμα να διακατέχονται από έντονη αβεβαιότητα σε ότι αφορά την οικονομική τους κατάσταση. Επειδή δε οι τίτλοι (CDO) πουλήθηκαν σε πολλούς επενδυτές και ιδρύματα ανά τον κόσμο, το πρόβλημα αντίστοιχα έχει πάρει διαστάσεις. Μία από τις λύσεις, στις οποίες καταφεύγουν πλέον οι κυβερνήσεις για την συνολική αντιμετώπιση του προβλήματος, είναι η αγορά των 'τοξικών ομολόγων' από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Ελπίζουν ότι με αυτό τον τρόπο να βοηθήσουν τα ιδρύματα που συγκεντρώνουν μεγάλο αριθμό τίτλων να ανακάμψουν. Και ότι ακόμη, όταν αυτά τα χρεόγραφα τελικά διατεθούν από το κράτος, η πώλησή τους θα γίνει στην αρχική τους αξία

είτε κοντά σ' αυτήν, διασφαλίζοντας κατ' αυτό τον τρόπο μικρή ή μηδενική απώλεια - ακόμα και κέρδος - για τους φορολογούμενους.

Συνεπώς μια σημαντική πατράμετρος της τρέχουσας κρίσης έχει σχέση με την δυσκολία της ορθής διαχείρισης του κινδύνου. Είναι παράξενο που το τραπεζικό επάγγελμα, από τη φήμη που είχε στο παρελθόν ότι είναι ελάχιστα ριψοκίνδυνο, και ότι πρόκειται για ανιαρή δραστηριότητα, κατέληξε να αποτελεί έναν χώρο με έντονα επισφαλείς και ριψοκίνδυνες επιδόσεις. Η πιο απλή ενδεχομένως, αν και λιγότερο ευχάριστη εξήγηση, είναι ότι οι τραπεζίτες, έχοντας βρεθεί σε θέση ισχύος με την διακίνηση και τον έλεγχο της ροής τεράστιων χρηματικών ποσών, ενέδωσαν στη σαγήνη του υλικού πλούτου και εθελουφλώντας, αποποιήθηκαν τις γενικότερες ευθύνες τους, συμπεριλαμβανομένων και των κινδύνων. Είναι βέβαια εύκολο να επικρίνει κάποιος και να επιρρίπτει στους άλλους την ευθύνη γι' αυτό το σφάλμα, αλλά όπως υπέδειξε ο Χριστός, το λάθος είναι όταν κρίνοντας τους άλλους, αφήνουμε τον εαυτό μας απ' έξω. Ποιος θα μπορούσε να πει τι θα είχαμε κάνει εμείς οι ίδιοι, αν είχαμε βρεθεί στην ίδια θέση; Χωρίς λοιπόν το δάχτυλο να δείχνει σε συγκεκριμένα πρόσωπα, ορθό είναι να ειπωθεί, ότι η απληστία μόλυνε το σύστημα και το οδήγησε στη φθορά.

ΑΠΛΗΣΤΙΑ

Πράγματι η απληστία είναι παρούσα όχι μόνο στις χρηματοοικονομικές αγορές, αλλά και στη συμπεριφορά των οφειλετών - δηλαδή των απλών πολιτών - αν και είναι αμφίβολο αν πολλοί οφειλέτες μπορούσαν να αντιληφθούν πλήρως τους κινδύνους που πήγαζαν από τη συμπεριφορά τους. Η δυσκολία έγκειται στο ότι όταν φαίνεται εύκολο να βγάλει κανείς χρήματα, υπάρχει πάντα ο πειρασμός να ρίξει ακόμη μια ζαριά προς όφελος του. Έτσι οι έμποροι των τραπεζών έκαναν εκείνο το επιπλέον εμπόριο, ενώ και οι πολίτες δανειζόντουσαν εκείνο το παραπάνω που χρειαζόντουσαν για το σπίτι του ονείρου τους, ανακαλύπτοντας, όταν ερχόταν η κρίση, ότι είχαν υπερχρεωθεί κι ότι ήταν πλέον ευάλωτοι.

ΛΙΤΟΤΗΤΑ

Το αποτέλεσμα είναι ότι η ανθρωπότητα - και ειδικά η Δύση - θα πρέπει να προσαρμοστεί στη νέα πραγματικότητα, μια κατάσταση δηλαδή όπου οι φόροι μπορεί να αυξηθούν ή σημαντικές

δημόσιες υπηρεσίες μπορεί να περικοπούν, χωρίς ανάλογη και αντισταθμιστική αύξηση των αμοιβών εργασίας. Κι αυτό επειδή οι λύσεις σωτηρίας που δρομολογούνται χρηματοδοτούνται τελικά από τους ίδιους τους φορολογούμενους πολίτες. Οι κυβερνήσεις θα πρέπει να είναι προσεκτικές στην προσπάθειά τους να σώσουν τις τράπεζές τους, να μην παραβλέπουν το ζήτημα της οικονομικής προστασίας των πολιτών τους. Είναι αντιληπτό ότι οι πολίτες μπορεί να δυσανασχετήσουν διαπιστώνοντας ότι τώρα επιφορτίζονται με ένα απροσδόκητο χρέος. Από την άλλη όμως, η κατάσταση θα μπορούσε να αντιμετωπισθεί από την θετική πλευρά της: ένα μερίδιο της ευθύνης των οικονομικών μεταρρυθμίσεων που είναι εξαιρετικά αναγκαίο να γίνουν, έχει περάσει σ' αυτούς. Θα ήταν καλό αν οι κυβερνήσεις μπορούσαν να αναγνωρίσουν αυτόν τον νέο ρόλο των πολιτών, και του προσέδιδαν κάποια συγκεκριμένη έκφραση. Ιδίως ίσως μέσω της συμμετοχής πολιτών στη διαδικασία επισκόπησης της προόδου των σχεδίων διάσωσης, υπό τον τύπο κάποιου είδους επιτροπής με καθήκοντα ελέγχου.

Σε κάθε περίπτωση πάντως όλοι θα πρέπει να προετοιμαστούν για μια περίοδο λιτότητας. Ενδεχομένως, αυτό να γίνει η αφορμή για τη διαμόρφωση μιας ακριβέστερης άποψης στο ζήτημα της διάκρισης μεταξύ ανάγκης και επιθυμίας. Το κλίμα καταναλωτισμού που επικρατεί σήμερα έχει αμβλύνει την διάκριση αυτή τόσο πολύ, που οι άνθρωποι θεωρούν κανονική και φυσιολογική την απόλαυση αγαθών και υπηρεσιών που οι προηγούμενες γενεές θεωρούσαν πολυτέλεια. Πάνω σε αυτό η Αλίκη Μπέιλυ σχολιάζει: "... μονάχα όταν οι άνθρωποι στέκουν έχοντας τα χέρια τους άδεια και αποκτούν νέα ρεαλιστικά πρότυπα αξιών αποκτούν ξανά το δικαίωμα να εξουσιάζουν και να κατέχουν." (*Θυμαπάτη, ένα Παγκόσμιο Πρόβλημα σ. 75 Αγ.*). Μια ζωή με μεγαλύτερη απλότητα μπορεί να βοηθήσει την ανθρωπότητα να εμπιστευθεί περισσότερο τη σφαίρα του πνεύματος αντί τις υλικές μορφές.

ΠΛΗΣΙΑΣΜΑ / ΕΝΟΤΗΤΑ / ΣΥΝΘΕΣΗ

Μια σημαντική αναγνώριση αυτούς τους δύσκολους καιρούς είναι ότι όλοι βρισκόμαστε μέσα στην ίδια κατάσταση. Γίνεται όλο και περισσότερο σαφές ότι πρόκειται για ένα παγκόσμιο πρόβλημα, στο οποίο πρέπει να βρεθεί μια παγκόσμια λύση. Υπάρχουν ενθαρρυντικά σημάδια ότι οι κυβερνήσεις αυτό το αναγνωρίζουν, καθώς αναλαμβάνουν διάφορες και

ιδίως πολυμερείς, πρωτοβουλίες, στην προσπάθεια να ξεπεραστεί το ζήτημα και να δοθεί μια νέα έναρξη στο σύστημα. Συζητείται ήδη η σύγκλιση μιας παγκόσμιας συνόδου με θέμα την φύση της παγκόσμιας κεφαλαιοκρατίας. Επομένως λειτουργεί η ενέργεια της σύνθεσης, η οποία βεβαίως αφορά σύνολα και η οποία μπορεί να αναδειχθεί μέσα από εκείνους που αναζητούν σφαιρικές λύσεις. Θα ήταν πραγματικά καλό να μπορούσε να αναπτυχθεί μια τέτοια κοινή δράση για την αντιμετώπιση και άλλων παγκόσμιων προκλήσεων, όπως η αλλαγή του κλίματος. Και ελπίζουμε ότι οι απλοί πολίτες θα βρουν δημιουργικούς τρόπους να συνεργαστούν ο ένας με τον άλλο, μέσω μηχανισμών όπως είναι, ενδεικτικά, οι ανταλλαγές σε επίπεδο χρόνου εργασίας, η εκ περιτροπής από κοινού χρήση αυτοκινήτων, τοπικά συστήματα εμπορικών συναλλαγών και λοιπά, βοηθώντας έτσι στη δημιουργία δικτύων αποκατάστασης πραγματικής εμπιστοσύνης μέσα στις κοινότητες τους.

Ο ΑΛΗΘΙΝΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΧΡΗΜΑΤΟΣ

Όταν δούμε τον τρόπο με το οποίο τεράστια χρηματικά ποσά εμφανίστηκαν και εξαφανίστηκαν κατά τη διάρκεια της οικονομικής φούσκας που πρόσφατα έσπασε, ανακύπτει το ερώτημα: ποιος ακριβώς θα πρέπει να είναι ο ρόλος του χρήματος και της οικονομίας στην κοινωνία; Το παρακάτω απόσπασμα από την Αλίκη Μπέιλυ περιέχει μερικές σκέψεις προβληματισμού, απολύτως σχετικές με την παρούσα κατάσταση:

“Το όλο ζήτημα του χρήματος χαρακτηρίζεται στην εποχή μας από υπέρτατη δυσκολία αλλά και ταυτοχρόνως απλότητα. Η δυσκολία οφείλεται στη λάθος σκέψη, η οποία επί γενεές αναπαράγεται, και που ενώ σκοπό είχε να αντιμετωπίσει το πρόβλημα, οδήγησε ωστόσο, ακόμη και τους πιο αφοσιωμένους μαθητές, να υιοθετήσουν μια λανθασμένη στάση. Η στάση της ανθρωπότητας απέναντι στο χρήμα έχει χρωματιστεί από την απληστία, την πλεονεξία του κατώτερου εαυτού, από ζηλοφθονία, υλιστικές επιθυμίες και από την μανιώδη αναζήτησή του, - η οποία με τη σειρά της - έρχεται ως αποτέλεσμα αυτής της λανθασμένης στάσης. Τέτοιες εσφαλμένες αντιλήψεις οδηγούν στις καταστρεπτικές συνθήκες που επικρατούν γύρω μας. Είναι αποτέλεσμα αιτίων που εγκαινιάστηκαν από τον ίδιο τον άνθρωπο. Με την μεταστροφή και την αλλαγή της στάσης του ανθρώπου προς το χρήμα θα επέλθει

τελικά η ανακούφιση του κόσμου. Αν δεν συμβεί αυτό, τότε αναμένονται καταστροφικές συνθήκες. Το χρήμα (όπως το ξέρουμε) θα εξαφανιστεί από τη γη και η κατάσταση θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με κάποιο άλλο τρόπο. Ας ελπίσουμε ότι αυτό δεν θα χρειαστεί και ότι θα είναι δυνατόν να αλλάξει η σκέψη της ανθρωπότητας για το χρήμα, και να το δει ως ένα μεγάλο πνευματικό προσόν, ως μια συγκεκριμένη πνευματική ευθύνη και ως ένα μέσο υπηρεσίας της παγκόσμιας πραγματικότητας. Τότε, οι θεματοφύλακες του χρήματος θα επωμιστούν τις ευθύνες τους χωρίς φόβο και με την ανάλογη κατανόηση. Προς το παρόν, είναι προσκολλημένοι στο χρήμα από φόβο για το μέλλον και έλλειψη αμοιβαίας εμπιστοσύνης. Το κλειδί για την ορθή διάθεση του χρήματος και τη σωστή χρήση του παρουσιάζεται συνοπτικά από την παρακάτω δήλωση την οποία σας ζητώ να προσέξετε:

Το χρήμα θα υπηρετήσει τις συλλογικές και παγκόσμιες ανάγκες με τον ίδιο τρόπο που στο παρελθόν υπηρέτησε τις προσωπικές και τις οικογενειακές ανάγκες. Στο παρελθόν, κάθε πρόσωπο επιχειρούσε να λειτουργήσει ως μαγνήτης και να προσελκύσει τα αναγκαία για την κάλυψη των νομιζόμενων αναγκών του, χρησιμοποιώντας την προσωπική του δράση και εργασία, στο βαθμό που δεν διέθετε την επιρροή, την εκπαίδευση και την οικονομική δυνατότητα να το κάνει μέσω άλλων. Στο μέλλον οι όμιλοι θα πρέπει να δρουν σαν μαγνήτης. Και σε αυτό θα πρέπει να διέπονται από πνεύμα αγάπης. Σας δίνω εδώ μια σκέψη που επιδέχεται μεγάλη επέκταση.

Η ανάγκη, η αγάπη και η μαγνητική δύναμη - αυτά τα τρία, συνειδητά ή ασυνείδητα, προσελκύουν το χρήμα. Όμως μόνον όταν εκδηλώνονται ταυτόχρονα. Η ανάγκη δεν είναι πάντα πραγματική, ακόμη νομίζεται πραγματική (τέτοιος είναι ο κόσμος... γεμάτος ψευδαισθήσεις). Η αγάπη είναι εγωιστική ή ψεύτικη. Η ζήτηση για υλικά αγαθά αφορά ανώφελα για την υγεία και την ευτυχία πράγματα. Οπότε και η μαγνητική δύναμη που χρησιμοποιείται, έχει λάθος κίνητρο, με αποτέλεσμα αυτή η διαδικασία που κράτησε καιρό, να καταλήξει στην παρούσα δεινή οικονομική κατάσταση ανά τον κόσμο...

...Το χρήμα είναι εκδήλωση ενέργειας. Κάθε ενέργεια μπορεί να εφαρμοστεί με διαφορετικούς τρόπους γιατί η ίδια είναι απρόσωπη και τυφλή δύναμη. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί ιδιοτελώς ή ανιδιοτελώς. Ακριβώς εδώ βρίσκεται η ειδοποιός

διαφορά. Αυτό που καθορίζει τη μαγνητική δύναμη κάθε ατόμου, ομίλου ή κέντρου είναι το κίνητρο και η δημιουργική σκέψη. Προσδιόρισε τα κίνητρά σου. Κατανόησε ότι το ομαδικό ιδεώδες και η ομαδική αγάπη είναι κυρίαρχα. Γίνε επιδέξιος στη δράση, κάτι που προϋποθέτει καταρχήν ορθό διαλογισμό και κατά δεύτερον ορθή σκέψη. Τότε θα ανακαλύψεις ότι αυτό που θεωρείς αναγκαίο έχει ήδη δρομολογηθεί κι έρχεται. “

Μαθητεία στη Νέα Εποχή, τ. 1, σ. 271-273

Για εκείνους που θα επιθυμούσαν να ερευνησουν πιο ενδελεχώς την πνευματική διάσταση του χρήματος, η Παγκόσμια Καλή Θέληση δημοσιεύει (στην Αγγλική γλώσσα), το

Money: the Medium of Loving Distribution (Χρήμα: Το Μέσον της με Αγάπη Διανομής), που είναι μια συλλογή από γραπτά της Αλίκη Μπέιλου.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η τελική έκβαση και η ιστορική σημασία των σημερινών γεγονότων, δεν μπορούν ακόμα να προβάλλουν με σαφήνεια. Το εάν θα υπάρξουν σημαντικές αλλαγές στα οικονομικά συστήματα διεθνώς, και με αυξημένη διαφάνεια και δίκαιη κατανομή, παραμένει άγνωστο. Πλην όμως είναι ορατή η δυνατότητα ο υλισμός να χάσει κάπως τη δύναμη με την οποία αδράχνει τους ανθρώπους. Πολλοί φιλόσοφοι, όπως ο James Robertson (www.jamesrobertson.com), η Hazel Henderson (www.hazelhenderson.com) και ο Bernard Lietaer (www.lietaer.com) καθώς και ομάδες, όπως το Ίδρυμα των Νέων Οικονομικών (www.neweconomics.org), έχουν ήδη διατυπώσει απόψεις σύμφωνα με τις οποίες ο ρόλος των χρημάτων μέσα στην κοινωνία ανασχηματίζεται, με σκοπό τη δημιουργία μιας καλύτερης κοινωνίας για όλους. Ας ελπίσουμε ότι η σημερινή αναταραχή θα ανοίξει χώρο για τέτοιες ιδέες προς εξερεύνηση και εφαρμογή

1. Οι κυβερνήσεις προσπαθούν τώρα να επιλύσουν αυτό το πρόβλημα μέσω διαφόρων μέτρων.

2. Οι αγορές ιδιοκτησίας έχουν περάσει και σε άλλες χώρες επίσης από παρομοίους ανοόδους και πτώσεις, αλλά η αμερικανική αγορά είναι η μεγαλύτερη.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΚΛΗΣΗ

Από την εστία του Φωτός, μέσα από τη διάνοια του Θεού,
ας διαχυθεί φως μέσα στις διάνοιες των ανθρώπων.
Το Φως ας κατέλθει στη Γη.

Από την εστία της Αγάπης, μέσα από την καρδιά του Θεού,
ας διαχυθεί η αγάπη μέσα στις καρδιές των ανθρώπων.
Είθε ο Χριστός να γυρίσει στη Γη.

Από το κέντρο όπου η Θέληση του Θεού είναι γνωστή,
ο σκοπός ας καθοδηγεί τις μικρές θελήσεις των ανθρώπων.
Ο Σκοπός που οι Διδάσκαλοι γνωρίζουν και υπηρετούν.

Από το κέντρο που ονομάζουμε φυλή των ανθρώπων,
το Σχέδιο της Αγάπης και του Φωτός ας πραγματοποιηθεί
και είθε να σφραγίσει την πύλη του κακού.

Το Φως, η Αγάπη και η Δύναμη ας αποκαταστήσουν το Σχέδιο πάνω στη Γη.

(ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ)

Από την εστία του Φωτός, μέσα από τη διάνοια του Θεού ας διαχυθεί φως μέσα στις διάνοιες των ανθρώπων. Το Φως ας κατέλθει στη Γη.

Από την εστία της Αγάπης, μέσα από την καρδιά του Θεού ας διαχυθεί η αγάπη μέσα στις καρδιές των ανθρώπων. Είθε ο Ερχόμενος να γυρίσει στη Γη.

Από το κέντρο όπου η Θέληση του Θεού είναι γνωστή, ο σκοπός ας καθοδηγεί τις μικρές θελήσεις των ανθρώπων. Ο Σκοπός που οι Διδάσκαλοι γνωρίζουν και υπηρετούν.

Από το κέντρο που ονομάζουμε φυλή των ανθρώπων, το Σχέδιο της Αγάπης και του Φωτός ας πραγματοποιηθεί και είθε να σφραγίσει την πύλη του κακού.

Το Φως, η Αγάπη και η Δύναμη ας αποκαταστήσουν το Σχέδιο πάνω στη Γη.

ΣΥΜΒΑΛΛΟΝΤΑΣ ΣΤΗ ΔΟΜΗΣΗ ΟΡΘΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

ISSN 0818-4984

Η Παγκόσμια Καλή Θέληση είναι ένα διεθνές κίνημα που βοηθά στην κινητοποίηση της ενέργειας της καλής θέλησης και στη δόμηση ορθών ανθρωπίνων σχέσεων. Ιδρύθηκε το 1932 ως μια δραστηριότητας υπηρεσίας του Λούσις Τραστ. Το Λούσις Τραστ είναι ένα κατοχυρωμένο μορφωτικό ίδρυμα στην Μεγάλη Βρετανία. Στις ΗΠΑ αποτελεί μη κερδοσκοπικό μη φορολογούμενο εκπαιδευτικό οργανισμό. Στην Ελβετία καταχωρείται ως μη κερδοσκοπικός σύλλογος. Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΑΛΗ ΘΕΛΗΣΗ αναγνωρίζεται από τα Ηνωμένα Έθνη ως Μη Κυβερνητική Οργάνωση και εκπροσωπείται σε τακτικές απολογιστικές συνεδριάσεις στα Γραφεία του ΟΗΕ. Το Λούσις Τράστ περιλαμβάνεται στον κατάλογο συμμετεχόντων του Οικονομικού και Κοινωνικού Συμβουλίου των Ηνωμένων Εθνών.

Το Δελτίο της Παγκόσμιας Καλής Θέλησης εκδίδεται τρεις φορές το χρόνο. Εκτός από αναφορές σε τρίτους, τα κείμενα γράφονται αποκλειστικά από τα μέλη της Παγκόσμιας Καλής Θέλησης. Προσφέρονται αντίτυπα προς περαιτέρω διάθεση και διανομή ύστερα από κάθε σχετικό αίτημα. Το Δελτίο διατίθεται επίσης στα Δανικά, Ολλανδικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ελληνικά, Ιταλικά, Πορτογαλικά, Ρωσικά, Ισπανικά και Σουηδικά.

www.worldgoodwill.org είναι η διεύθυνση της Παγκόσμιας Καλής Θέλησης στο διαδίκτυο. Το δελτίο διατίθεται και από αυτή τη διεύθυνση.

Η Παγκόσμια Καλή Θέληση επαφίεται αποκλειστικά σε δωρεές προκειμένου να συνεχίζει το έργο της. Το Δελτίο διανέμεται δωρεάν για να διατίθεται όσο ευρύτερα γίνεται. Όμως οι δωρεές χρειάζονται πάντοτε για αυτή την υπηρεσία και εκτιμώνται ιδιαίτερα.

3 Whitehall Court
Suite 54
London SW1A 2EF
UK

1 Rue de Varembe (3è)
Case Postale 31
1211 Geneva 20
SWITZERLAND

120 Wall Street
24th Floor
New York NY10005
USA